

PITANJA I ODGOVORI

MIM I MIMETIKA

Njemački biolog Richard Semon (1859. – 1918.) uveo je pojam *en-gram* ili *mnem* u svojoj knjizi *Die Mneme* iz 1904. kao opis promjene koju sjećanje na neki događaj izaziva na tkivu mozga. *Mnem* je izveden iz naziva jedne od izvornih muza. Zvala se *Mnema*, grčki Μνήμη, a njezino ime izvedeno je iz riječi μνήμη srodne riječi μνεῖα, odnosno „sjećanje, pamćenje, spomen“, koja se nalazi u grecizmima *mnemonika*, *amnestija*, *amnezija* i *anamneza*.

Britanski biolog Richard Dawkins objavio je 1976. knjigu *Sebični gen*, u kojoj je uveo pojam *mim*, engleski *meme*. Dawkinsov *mim* pandan je *genu* i dok *gen* prenosi genetski materijal, *mim* replicira kulturološki, njime se prenose ideje i uvjerenja. *Mim* može biti sklop uvjerenja ili obrazac ponašanja koji se usvaja od roditelja ili vršnjaka. *Mim* može biti neka ideja koja se širi tim putem ili preko računala. Često su to šaljive fotografije poznatih ličnosti kombinirane s nekom kratkom porukom.

Dawkinsov *mim* ne potječe iz istog korijena kao i Semonov *mnem*. Iako je njegov *mim* sedamdeset godina mlađi od Semonova *mnema*, ti su pojmovi vršnjaci koji u izvornom značenju potječu iz starogrčkog. *Mim* potječe od glagola μιμῆσθαι koji se nalazi u grecizmima *mimika*, *mimikrija*, *mimoza*, *pantomima*. Iz engleskog oblika *meme* izveden je i naziv za znanost koja ga proučava, a to je *memetics*, ubrzo prihvaćen u mnoge

jezike kao *memetika*. Ta riječ nije još zaživjela u našim rječnicima, a ne bi ni trebala budući da u njima ne postoji riječ *mem* nego samo *mim*. Stoga bi i *memetics* trebao glasiti *mimetika*.

Ovako prof. Zdeslav Dukat definira *mim* 1983. u prijevodu Aristotelove knjige *O pjesničkom umijeću*. Aristotel u 1. poglavlju spominje Sofronove i Ksenarhove mime koje Dukat u bilješci 24. objašnjava ovako: ... „kao književni oblik *mim* je nastao u južnoj Italiji: bili su to kraći igrokazi s prikazom isječaka iz svakodnevnog života. *Mim* je postao osobito popularan u Rimu. Ondje je obogaćen glazbom i plesom, a u sadržaju jako je naglašena erotička komponenta pa je često bio i grubo lascivan. Kao omiljena pučka zabava *mim* je potisnuo komediju s pozornice“. U Henciru se nakon objašnjenja *mima* kao „antičkog kratkog igrokaza“ objašnjava pojam *mimičar* kao „glumac koji se služi isključivo mimičkim sredstvima“.

Na mjestu grčke jote ne može u prilagodbi doći fonem /e/, a ovdje se to događa zbog engleskog utjecaja. Riječ *mim* postojala je u hrvatskom davno prije nego što je popularizirana zahvaljujući internetu. Ni tradicionalno ni prema zakonima prilagodbe ne može se mijenjati u **mem* niti treba iz nje izvoditi pojam **memetika*. Do zabune dolazi zbog engleskog oblika pisanja i izgovora fonema /e/ i /i/, nadalje zbog brkanja *mimike* i memorije, odnosno grčkog pojma μιμῆσθαι „oponašati“ i latinskog *memoria* „pamćenje“.

Marko Kovačić